

Temel Haklarımızı Öğrenelim

Kazanım Ders Notu - 28

» Temel Haklarımız

- Bir insanın doğuştan sahip olduğu ve insanca yaşayabilmesi için gerekli olan haklara **temel hak** denir. Temel haklar anayasa ile korunma altına alınmıştır.

Anayasa ile korunan haklarımızdan bazıları

Kişi Dokunulmazlığı Hakkı (Yaşama Hakkı)

MADDE 17 – Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz.

Özel Hayatın Gizliliği Hakkı

MADDE 20 – Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Konut Dokunulmazlığı Hakkı

MADDE 21 – Kimsenin konutuna dokunulamaz. Kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz.

Eğitim ve Öğrenim Hakkı

MADDE 42 – Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Eğitim ve öğretim, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.

Sağlık Hakkı

MADDE 56 – Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.

Seçme ve Seçilme Hakkı

MADDE 67 – Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir. On sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme, seçilme ve halk oylamasına katılma haklarına sahiptir.

» Özgürlüklerimiz

- İnsanların her türlü dış etkidен bağımsız olarak kendi isteğine ve düşüncesine göre karar vermesine **özgürlük** denir.

Anayasa ile bize verilen özgürlüklerden bazıları

Haberleşme Özgürlüğü

MADDE 22 – Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz.

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü

MADDE 23 – Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Devlet gerekli gördüğü durumlarda yerleşme ve seyahat özgürlüğünü sınırlandırabilir.

Din ve Vicdan Özgürlüğü

MADDE 24 – Herkes vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Kimse ibadete, dinî ayin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.

Düşünce ve Kanaat Özgürlüğü

MADDE 25 – Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.

- Kişi, doğduğu andan ölünceye kadar temel hak ve özgürlüklere sahiptir.
- Temel hak ve özgürlükler evrenseldir yani dünyanın her yerinde geçerlidir.
- Temel hak ve özgürlüklerimiz dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez özelliktedir. Ülkemizde temel hak ve özgürlükler devletimizin güvencesi altındadır.
- Anayasamıza göre temel hak ve özgürlüklerimiz sebepsiz yere sınırlandırılmaz.

Anayasamızda temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılabilceği durumlar

Savaş hâli, sıkıyönetim, olağanüstü hâl, kamu düzeninin bozulması, millî güvenliğin tehlikede olması, bulaşıcı ve salgın hastalıkların ortaya çıkması gibi durumlardır.